



Szentesi Zöldi László: Mensáros László verset mond

2022 szeptember 07. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Mensáros 1984-es Arany-estje voltaképpen a szépség rettenete volt, de egyúttal harmóniába öltöztetett tiszta művészet is.

Nézegetem a régi folyóiratokat az Arcanumon, és tanácstalan vagyok. Mensáros Lászlónak fél év leforgása alatt két debreceni el?adóestjét jelzi a helyi lap, és már nem tudom, melyiken vettem részt. Mégis azt hiszem, 1984. november 22-én, bemásolom a rövid beharangozó cikket: „Pénteken fél 5-t?l Mensáros László Kossuth-díjas kiváló m?vész bemutatja Mindvégig cím? Arany János m?veib?l szerkesztett önálló m?sorát. A debreceni városi könyvtár Thomas Mann utcai fiókkönyvtárában (nyugdíjasok háza) sorra kerül? eseményt belép?díj nélkül tekinthetik meg az érdekl?d?k.”

A városban nagyjából minden színházkedvel? pontosan tudta, hogy az id?s m?vész hajdanán a Csokonai Színházban töltötte szám?zetését. Mensáros László pályakezdése, valamint feln?ttkorának nagy része teljes tagadása a szocialista színházi és magánéleti követelményrendszernek. Polgári származása, m?veltsége, kapcsolatrendszere, magánélete rendre szembeállította ?t a szocialista realizmus csikorgó gépezetének váltókezel?ivel. Az 1952-ben Debrecenbe ?zött fiatal színm?vésznék három évvel kés?bb a Batthyány utca 1. számú házban, az ország els? színészházában utaltak ki lakást. „Addig hol laktál?” – kérdezte Ablonczy László Mensárost, nagyjából az 1984-es debreceni Arany-est id?pontjában.

A Bika mellett egy régi házban” – válaszolta a színész. „Azóta lebontották. Albérletben éltem családosan, bizony, elég keserves szorultságban. Szerepet leginkább presszóban tanultam.

Debrecen Európa legnagyobb faluja – ismerjük a mondást, és valóban, ilyen ez a város, de közben régi református bástya is, rideg, racionális polgárok lakhelye, h?vös, mégis szívet melegít? bels? portája az országnak. Mensáros talán nem gy?lölte a szigorú Debrecen annyira, mint Pet?fi, már csak azért sem, mert a Csokonai igazgatója, rendez?i, színésztársai, és nem utolsósorban a közönség pontosan felmérte, értette m?vészi nagyságát. Mégis belekeveredett 1956 lázas forradalmába, és a következ? évben rabláncon vitték el Debrecenb?l. Hosszú útját, amely börtönökkel, mell?zéssel, lelki vívódással terhes, ekkor kezdte meg, és 1984-ben, az Arany-est id?pontjában nemcsak ?, de közönsége is emlékezett a múltra.

Mensáros Lászlót 1984-ben, harminc év után hívták meg Debrecenbe, Az ügynök halálának f?szerepére. Az el?adást zajos várakozás, majd kirobbanó siker fogadta a városban, a debreceni és országos kritikák egyaránt dicsérték Mensárost, persze azzal a kíváncsi bekukkantással, amely 1984 szeptemberében a Hajdú-bihari Napló cikkírójában is felmerült:

A pályáját valójában Debrecenben kezd? Mensáros László közel harminc esztendő után most lépett el?ször a Csokonai Színház színpadára: vajon feledtetni tudta-e vele Willy Loman az 1957-es távozás körülményeit, az Alföld-beli, vallomásos interjúban említett »rabomilos« kocsikázást?

Aztán az el?zetes várakozások kihunytak, mert az el?adások néz?it elsodorta a színpadról áradó varázslatos er?, a remek rendezés. Mensáros voltaképpen Debrecenbe költözött félig-meddig, sokat sétált a Nagyerd?ben, nosztalgizált, fiatalokkal beszélgetett, és nem mellesleg egy-két önálló estet is vállalt.

Minderr?l én persze semmit sem tudtam. Tizennégy évesen, a református kollégium kisdíákjaként vettem a hírt, hogy Mensáros Arany-versekkel és -balladákkal érkezik a könyvtárba. Egyrészt, hogy a szilenciumról igazoltan hiányoznak, másrészt lelkes ifjú irodalombarátként fél öt el?tt valamennyivel már én is a néz?téren ültem. Utólag látom csak, hogy a debreceni el?adás után pár héttel a Kisalföldnek Mensáros beszélt arról, hogy miért éppen Arany-esttel készül:

Gyermekkorom óta kedvenc költ?m. Halálának 100. évfordulóján felkértek egy Arany-émlékestre. De a m?sorom csak a 101. évfordulóra készült el. Azt mondta a felkér? szerv: már nem aktuális, az évforduló elmúlt. Ezért járom a m?sorral az országot. Arany mindig aktuális kell, hogy legyen.

Lassan negyven éve már, de néhány apróságra világosan emlékszem a debreceni könyvtárból. El?ször is a furcsa belép?re. ?sz, nemes arcú, de fáradt színész érkezett közénk. Lassan besétált középre, röviden végignézett a sokaságon, majd azt mondta, örül annak, hogy ilyen sokan kíváncsiak rá. De ha nem bánjuk – mivelhogy ? már öreg –, kér egy széket, ülve mondja majd a verseket, elnézést kér, de jobb lesz úgy, mint állva. Aztán megkezd?dött a varázs, Mensáros László pedig Arany Jánossá, vagy pontosabban fogalmazzunk úgy, régi magyar úrrá változott úgy másfél órára.

Megelevenedett a magyar XIX. század, a maga nyelvi biztonságával, a kifejezésforma teljességével, zengő vagy éppen fakó hangon, méltósággal és tudással. Minden szónak értelmet adott, gondolatai pedig tettek, nem néma kiáltás, hanem állásfoglalás. Az irodalomkönyvekben már unásig olvasott-tanult holt anyag megelevenedett, erőre kapott. Arany leírt szavai felszálltak az éterbe, csillagként ragyogtak a versek, zúgtak a balladák. Szörnyes tragédiákon, bönön, bnhédésen át vezetett sorról sorra bennünket A walesi bárdokban, az Ágnes asszonyban, lehajtott fejjel sóhajtott, hogy leteszi a lantot, majd buzdított helytállásra. Hogy „egyáltalán” létezik csendes lázadás, csak későbbi tapasztalat számomra, de hogy valójában mi is az, hogyan mvelik, akkor és ott, 1984 szén értettem meg a debreceni könyvtárban. Napokig olvasgattam Arany Jánost utána, és mindmáig nagyokat hallgatok, ha valaki unalmasnak és kótyagosnak nevezi a költőt, hiszen akkor Mensárostól megtanultam, hogy a legnagyobb magyar költők egyike. Igen, drága Ady Endre, akkor is, ha tempóz, ha araszol – hiszen a csendes lázadás nem külsőség, mindig belülről fakad, úgy termékenyíti meg népünket, hazánkat, észrevétlenül árad ki emberről emberre.

Mensáros Arany-estje voltaképpen a szépség rettenete volt, de egyúttal harmóniába öltöztetett tiszta művészet is, hiszen a reményt közvetítette a hallgatóságnak. Nagy-nagy akarása annak a kimondatlan szándéknak, hogy soha ne támadjatok elsként, de soha ne is adjátok fel, mert sorsunkhoz a méltóság és az emberség illik.

S hogy ne panaszkodjatok, hanem alakítsátok a saját életeteket. Hiszen a szépség és jóság nem önmagától támad az emberben, hanem tettekkel, cselekedetekkel szabadítjuk rá a rosszra, hogy az örök viaskodás végén szeplőtelenül, gyztesen álljunk ott mi, magunk, a megtisztult emberek.

Néhány évvel később Ablonczy László is látta, hallotta valahol Mensáros László Arany-estjét:

A bejárati ajtó takarásából figyeltem; nagy versek, balladák, levelek, dokumentumok, életvégi komor és ironikus lírai szösszenetek sorát főként ülve, szinte rezzenetlen egyszeriséggel s mégis delejes erővel mondta. Olyasképp, hogy Arany János életéről a magáét is kibontotta.

Talán így volt, igen. A színművészet legnagyobb varázsa, amikor a személyesség úgy oldódik fel az egyetemesben, hogy a néző sokszor képtelen felfejteni az élményanyag eredetét. Mindig ott lappang a titok, valami kimondhatatlan, a megtépzott élet mögött valami bölcs, eredeti tapasztalat, amely erőt és reménységet ad az utolsó pillanatig. A debreceni könyvtárban, az Egyetemi Színpadon, az Aranysárkányban, vagy a Butaságom történetében, de börtönben, számzetésben, egyedül vagy szeretetben élve is, mindig és mindenhol. Talán Mensáros is arra gondolt mindvégig, hogy a nemesség mindannyiunkat kötelez.

Borítókép: Mensáros László (Forrás: Facebook)

Szentesi Zöldi László - www.magyarnemzet.hu

Tisztelt olvasók!

Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következő címen: <https://twitter.com/syracuse73>. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>

- Minden "lájk számít, segíti a magazin működését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

DR. DRÁBIK JÁNOS
100 ÉVVEL TRIANON UTÁN
DVD A trianoni gyalázaatról tabumentesen



„Egy film amelyet minden magyarnak látnia kell”

Ajánló
